

สรุปประเด็นการประชุมสัมมนา เรื่อง ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา 6 ฉบับ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วันอังคารที่ 29 พฤศจิกายน 2565

หลักคิดการออกกฎหมายด้านมาตรฐานการอุดมศึกษา

1. เป็นไปตาม พรบ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และ พรบ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562
2. เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรที่มีคุณภาพร่วมกัน
3. เอื้อต่อการสร้างหลักสูตรใหม่ที่เป็นที่ต้องการของประเทศ
4. เอื้อต่อการศึกษาตลอดชีวิตผ่านระบบคลังหน่วยกิตและการเทียบโอน
5. ให้อิสระกับสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการศึกษาแต่ต้องตรวจสอบได้

หลักคิดเรื่องคลังหน่วยกิต

1. ปัจจุบันแต่ละบุคคลต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งนี้เพราะความรู้ทักษะเทคโนโลยีรวมถึงวิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในขณะที่ช่วงชีวิตของผู้คนก็ยืนยาวขึ้น
2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้ไม่ว่าจะมาจากการศึกษาในระบบนอกระบบหรือตามอัธยาศัยเป็นสิ่งมีคุณค่าของแต่ละบุคคล
3. เมื่อผลลัพธ์การเรียนรู้มีคุณค่าจึงควรมีธนาคารหรือคลังหน่วยกิตเพื่อรับฝากผลลัพธ์การเรียนรู้เหล่านั้นซึ่งผู้ฝากสามารถนำออกมาใช้ประโยชน์เมื่อต้องการ
4. แต่เนื่องจากผลลัพธ์การเรียนรู้อาจได้มาจากหลายแหล่งต่างเวลาและมีหลายรูปแบบทั้งจากการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย

รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 และ
 หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือมอบหมายผู้ตรวจสอบและการตรวจสอบการ
 ดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2565

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายความว่า ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาฝึกอบรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหรือการเรียนรู้จริงในทำงานระหว่างการศึกษ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณลักษณะแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาวิชาชีพประเทศไทยและบริบทโลกประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้านได้แก่

1. ความรู้ (knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียนการค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติหรือต่อยอดความรู้ในประการในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมและพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

โครงสร้างความรู้สำหรับแต่ละคุณวุฒิมิตั้งนี้

- 1.1 ความรู้เชิงสาระ/ หลักการ ความรู้เชิงกระบวนการ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
- 1.2 ความรู้ที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยง การปรับใช้ การต่อยอด ความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาและการทำงานร่วมกัน

2. ทักษะ (skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาคน และพัฒนาสังคมสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

โครงสร้างทักษะสำหรับแต่ละคุณวุฒิมิตั้งนี้

- 2.1 ทักษะการปฏิบัติงานตามวิชาชีพหรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้องของทักษะทั่วไปประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้ทักษะส่วนบุคคล
- 2.2 ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่นำไปสู่การพัฒนางานวิชาชีพการดำรงชีวิตและการทำงานเพื่อสร้างองค์กรและสังคมซึ่งเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3. จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรมศีลธรรมและจรรยาบรรณเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตนทั้งต่อหน้าและลับหลังของผู้อื่น

โครงสร้างจริยธรรมสำหรับแต่ละคุณวุฒิมิตั้งนี้

- 3.1 การกระทำ ที่เป็นไปตามกฎกติกาและเกิดประโยชน์ต่อสังคม
- 3.2 หลีกเลี่ยงการกระทำ สิ่งที่มีผิดกฎกติกาของสังคมและไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย

4. **ลักษณะบุคคล (character)** หมายถึง บุคลิกภาพลักษณะนิสัยและค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์วิชาชีพและสถาบันโดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

โครงสร้างลักษณะบุคคลสำหรับแต่ละคุณวุฒิดังนี้

4.1 ลักษณะบุคคลทั่วไป

4.2 ลักษณะบุคคลตามวิชาชีพหรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

**หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือมอบหมายผู้ตรวจสอบและการตรวจสอบ
การดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2565**

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อบริหารการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนและบัณฑิตมีผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นไปตามที่หลักสูตรการศึกษากำหนดสามารถพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแต่งตั้งหรือมอบหมายผู้ตรวจสอบและการตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

“ **ผู้ตรวจสอบ** ” หมายความว่า บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ทำหน้าที่ตรวจสอบหลักสูตรการศึกษาและทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

“ **ระบบการบริหารจัดการศึกษา** ” หมายความว่า การบริหารคุณภาพเพื่อให้มีการประกันคุณภาพเชิงผลลัพธ์และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในทุกระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การออกแบบหลักสูตรการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การบริหารทรัพยากร การเรียนรู้ การพัฒนาอาจารย์ การรับนักศึกษา การติดตาม การประเมินผลการศึกษา การสำเร็จการศึกษา การบริหารความเสี่ยง และอื่นๆ

คุณสมบัติของผู้ตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรการศึกษา หรือ
2. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ด้านการออกแบบหลักสูตร การศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือ
3. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ด้านระบบ การจัดการคุณภาพและระบบ บริหารการจัดการศึกษา

การตรวจสอบหลักสูตรให้ผู้ตรวจสอบพิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องของหลักสูตรศึกษากับทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคน ของประเทศ และตามพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ของสถาบันที่สอดคล้องกับการจัดกลุ่ม สถาบันอุดมศึกษา
2. ความเสี่ยงและผลกระทบจากภายนอก อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นโยบาย และ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในบริบทโลก
3. ผลสำรวจการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียน การเข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษา
4. ความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนการสอน และระบบ การบริหารจัดการศึกษา ตามที่กำหนดในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาและ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา รวมทั้ง มาตรฐานคุณวุฒิ สาขาหรือสาขาวิชา (ถ้ามี)

กรณีหลักสูตรปรับปรุงให้พิจารณาประเด็นเพิ่มเติม ได้แก่

1. ผลการดำเนินงานของหลักสูตรการศึกษาที่ผ่านมา
2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า ตลอดจน ข้อร้องเรียนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกและบุคคลภายในสถาบันอุดมศึกษา
3. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับหลักสูตร (ถ้ามี)

วิธีการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตร การศึกษาเน้นหลักการและ แนวคิด มากกว่าการกำหนดกฎเกณฑ์รายละเอียด เป็นประเด็นๆ ตายตัวรูปแบบเดียว

“หลักการ” การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

1. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (customer and stakeholder focus) การดำเนินการที่มุ่งเน้นการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวัง ทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย และพยายามดำเนินการให้ได้เหนือความคาดหวัง (beyond expectation)

2. การดำเนินงานเชิงกระบวนการ (proceed approach) การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุสัมฤทธิ์ที่ต้องการโดยมีการถ่ายทอดให้เกิดความเข้าใจ กระบวนการและจัดการกระบวนการต่างๆให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

3. การตัดสินใจบนหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based decision making) การดำเนินการบนพื้นฐานของการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่แสดงถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งต้องแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcomes) ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรการศึกษาได้ออกแบบไว้ และตามที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล

4. การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) การดำเนินงานภายใต้หลักการของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อการรักษาไว้ซึ่งความพอใจและความมั่นใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและรวดเร็ว และทำให้เหนือความคาดหวัง (beyond expectation)

“แนวคิด” การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

1. การออกแบบหลักสูตรการศึกษาที่ดีต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิตที่มีลักษณะดังนี้
  - 1.1 ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (customer and stakeholder focus)
  - 1.2 สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรศึกษาระดับอุดมศึกษา
  - 1.3 สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา รวมทั้งมาจากสาขาหรือสาขาวิชา (ถ้ามี) หรือมาตรฐานระดับนานาชาติ ที่หลักสูตรรับรอง
2. การดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ต้องทำให้มั่นใจว่ามีการดำเนินการรักษาคุณภาพ (quality maintenance) และการควบคุมคุณภาพ (quality control) เป็นไปตามที่ออกแบบไว้และเป็นไปตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการ
3. ผู้สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดในที่ศึกษา “ครบทุกประการ”

เกณฑ์การตัดสินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษา

ประเด็นการพิจารณา

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้

1.1 ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านระหว่างเรียน และมีการสะสม จนมีแนวโน้มที่มั่นใจได้ว่าจะบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้โดยรวมที่กำหนดในหลักสูตร การศึกษา

2. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาแต่ละรายวิชา

2.1 หลักสูตรการศึกษามีการกำหนดผู้มีส่วนได้เสีย และวิธีการได้มาซึ่งความต้องการ และความคาดหวังอย่างไร ที่นำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการ และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ที่ครอบคลุมตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ และสะท้อน เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.2 การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชา หรือมองดูการเรียนรู้มี ความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรอย่างไร ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ ความรู้ทักษะคุณลักษณะ วิชาการและวิชาชีพได้จริง

3. การจัดการกระบวนการเรียนรู้

3.1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (growth mindset) ได้อย่างไร

3.2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ทำให้มั่นใจได้อย่างไร เวลาผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไป ใช้กับโลกของการทำงานจริงได้ และตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียและ สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

4. วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน

4.1 การออกแบบการวัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้และพัฒนาของผู้เรียน มีวิธีการ เครื่องมือและการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลที่น่าเชื่อถืออย่างไรที่จะสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แท้จริง ของผู้เรียน

4.2 มีวิธีการอย่างไรในการทบทวนตรวจสอบกำกับการให้ข้อมูลป้อนกลับและการรายงาน ผลการเรียนรู้ที่นำมาสู่การปรับปรุงและการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนทั้งของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่หลักสูตรการศึกษาและรายวิชาคาดหวัง

5. ระบบและกลไกการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารคุณภาพ

5.1 หลักสูตรการศึกษามีการวางแผนคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ และการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการหลักสูตร รวมถึงมีการจัดซื้อร้องเรียนและการอุทธรณ์อย่างไร

5.2 หลักสูตรการศึกษามีการนำข้อมูลการประเมินผลการจัดการศึกษาดังกล่าวมาใช้ในการทบทวน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรการศึกษาอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมีมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดและผู้ใช้บัณฑิตมั่นใจว่ามีความสามารถตรงตามความต้องการและความคาดหวัง

การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ควรทราบ

TQF เปลี่ยนจาก 5 ด้านเป็น 4 ด้านและเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการกำเนิดเชิงคุณภาพของระดับปริญญาและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ไม่มี “ฟอร์ม มคอ”

บันทึกข้อมูลหลักสูตรในระบบ CHECO เฉพาะข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญจำนวน 8 รายการดังนี้

1. วัน เดือน ปี ที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติหลักสูตร
2. ปีการศึกษาที่สภาอนุมัติให้เปิดสอน
3. ชื่อหลักสูตร (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
4. ชื่อปริญญา และชื่อย่อปริญญา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
5. จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตร
6. อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและคุณสมบัติ
7. อาจารย์ประจำหลักสูตรและคุณสมบัติ
8. แผนการรับนักศึกษา